

ΠΑΥΛΟΣ

Ἄλλως τε ὁ κ, Ἑμμανουήλ Τορσὺ δὲν ἐργάζεται πολὺ, καθόσον οὐδέποτε τὸν ἀπὴντησια ἀφ' ἧς ἐρχομαι ἐνταῦθα.

ΛΑΒΙΝΙΑΝ

Ἰδιαίτεραι ὑποθέσεις. . .

ΚΟΡΝΗΛΙΑ

Καὶ τί ἰδιαίτεροι !

(κρούεται ἡ θύρα).

ΠΑΥΛΟΣ καὶ ΔΕΝΝΕΒΙΑ

Ἐμπρός. . .

ΚΟΡΝΗΛΙΑ

Ἐλαφρὸν κτύπημά ! . . πάλιν καμμία κυρα-τσάιτσα ἤτις ἐρχεται νὰ ἐμβιβασθῇ. (κρούεται ἐκ νέου ἡ θύρα). Ἐμπρός λοιπόν ! (Ὁ Μερκῆσιος ἐμφανίζεται).

(ἀκολουθεῖ)

ΟΙΟΣ Ο ΒΙΟΣ,

ΤΟΙΟΥΤΟΣ ΚΑΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ

Ἐρωτηθεὶς ὁ Καῖσαρ, ποῖος θάνατος εἶναι ὁ ἀρεστότερος; ἀπεκρίνατο «ὁ ἀπροσδόκητος», καὶ εἰκότως· τὸ θνήσκεν εἶναι πράξις βιαία, πρὸς ἐκτέλεσιν δὲ βιαίων πράξεων ἀπαιτεῖται δύναμις· τούτου ἕνεκεν τελευτᾷ ὁ νέος ἀσυγκρίτως εὐκολώτερον τοῦ γέροντος. «Ὡς μὴ διακυβεύσῃτε τὸν βίον, οὐδέποτε θὰ κερδήσῃτε τὸν βίον» ἀναφωνεῖ μετὰ τοῦ Σιλλέρου ἐνθουσιῶσα ἡ νεολαία. Ὁ γέρον τούαντίον κείποτε μετὰ περισκέψεως φεύγει τὸν θάνατον καὶ διὰ παντός ζητεῖ νὰ τὸν ἀπροσδόκητῇ καὶ διαμάσῃ· ἀλλ' οὐδεὶς ἄλλος πραγματικῶς τὸν ἀπ' αὐτοῦ φεύγει ἢ ὁ περιφρονῶν καὶ διώκων αὐτόν. ὁ δεινὸς δὲ διώκεται καὶ καταλαμβάνεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τοῦ θανάτου. Ἀληθεύει μὲν ὅτι ὁ θάνατος δὲν καταλαμβάνει πάντας διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου· οὐχ' ἦτον ὅμως ὀρθόν ἦτο ὅπερ οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον ἀνά στόμα λόγιν «ὅπως ζῆς οὕτω θὰ ἀποθάνῃς (uti vivis. ita ibis)» αὐτὸς ὁ Τάκιτος προεθυμήθη ν' ἀποδείξῃ τὸ ἀληθές τῆς ῥήτρας ἐκείνης ἐκ τῶν διαφόρων τρόπων

καθ' οὓς ἐτελεύτησαν πολλοὶ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων. Ὁ πολύστροφος, γυναικοφιλὴς καὶ χαριτέγλαστος Ὀκταβιανὸς ἀφῆκε τὸ πνεῦμα λέγων πρὸς τὴν σύζυγόν του «Διβία μέμνησο τοῦ ἡμετέρου γάμου καὶ χαῖρε» *Livia conjugii nostri memor vive et vale*) Ὁ Οἰεσπιανὸς, ὁ κατὰ τὸν Σιπτιόνιον πολλάκις ἰσχυρίσθαις ὅτι ὁ Καῖσαρ ὀρεῖται νὰ περιμένῃ τὸν θάνατον ὀρθίος, ἀπέθανε παίζων, καθήμενος ἐπὶ θρόνου καὶ ὑπαινιττόμενος τὴν ἀποθέωσιν του διὰ τῶν λόγων «ὡς νομίζω, γίνομαι Θεός» (*ut puto, Deus fio*). Δολοφονούμενος ὁ αὐστηρότατος Γάλλος ἐπανελάβε τὴν ῥήτραν δικαστοῦ τινος ἀφ' οὗτος μὲν, ἐάν φρονῇς ὅτι ὁ ἐμὸς θάνατος θὰ ὠφελήσῃ πῶς τὸν Ῥωμαϊκὸν δῆμον». Ὁ Σεπτίμιος Σεβήριος ἐτελεύτησε λέγων ὅτι καὶ ἐν ταῖς μάχαις εἶπεν «ἐστέ ἔτοιμοι μήπως τυχὸν λάβω ἀνάγκην νὰ δώσω νέην ἐπιταγήν». Ὁ σοφίαν ἐκ παιδῶν ποθήσας Γοίθιος ἀποθνήσκων ἀνέκραξε «περισσότερον φῶς, περισσότερον φῶς!» ὁ δὲ Βύρων, ὁ ἐνθους αἰνῶς τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλληνικῆς ἐλευθερίας ἀγῶνος «θάρος καὶ ἐμπρός!» Ὅπως ἐζήσαν οὕτως ἀπέθανεν ὁ τῆς Πολωνίας βασιλεὺς Αὐγουστος ὁ τρίτος, ὕστερον δὲ καὶ ὁ σοβαρτικὸς αὐτοῦ ὑπουργὸς κόμης Βρζλ, προβληθεὶς ὑπὸ ἀποπληξίας ἐν συμποσίῳ· προῖδὼν τὸ τέλος τοῦ βίου διέταξε νὰ παρατεθῇ ἐπὶ τὴν τράπεζαν ὁ ἀριστος συγκρικὸς οἶνος, ἐξέψυξε δὲ προπίνων εἰς ὑγείαν τῶν φίλων. Ἐσθρὸς τῶν διὰ γαστρὸς ἡδονῶν, ὁ τῆς Βρουνσλικῆς δούκῃς Ἑρρίκος Ἰούλιος (1613), ἀπέθανε κατὰ τὴν στιγμὴν πυρέσων ἐρχετο πέποντας καὶ ἔπασεν ὕδωρ πολὺ. Ὁ ἰατρός καὶ φίλος Φρειδερίκου τινὸς μεγάλου Λαμετρά ἐτελεύτησε φεγγὼν πολλὰ πύματα ὕδρων ἤτοι ἐδάδιων ἀλλὰ δυσπέπτων σπυγγῶν· ὁ δὲ ἐπισκοπὸς Πασαβίας διεσπράγγε τρώγων τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ προσφιλεῖς βρώμα, ἀλλὰντας, ὕειον λίπος καὶ λάχανα τεταρχευμένα.

Θάνατον ἀπροσδόκητον ἐπήνεγκε πλέον ἢ ἄπαξ ἡ ὑπερβολὴ τῆς χαρᾶς. Ὁ πάπας Λέων ὁ δέκατος, ὁ ἐκ Μεδίκων καὶ γερκὸς τῆς κλιταρχίας προστατίας, ἀπέθανεν ὑπὸ ἐξάλλυτο χαρᾶς, ὅποτε ἤκουσαν ὅτι οἱ αὐτοκρατορικοὶ εἶχον τρέβῃ εἰς φυγὴν τοὺς Γάλλους. Ἀφορμὴν εἰς τὸ αὐτὸ εἶδος τοῦ θανάτου εἶχε δώσει ποτὲ καὶ ὁ μέγας Λεϊβνίτινος κατὰ κληρὸν ἐν τῇ διαθήκῃ 16,000 ταλλήρων πρὸς τὸν ἀδελφιδοῦν αὐτοῦ, τὸν ἱερέα Λέφλερ· τούτου ἡ σύζυγος, ἰδοῦσα

μετακομίζομενα εἰς τὴν οἰκίαν τὰ κιβώτια, ἔχρη τοιοῦτον ὑπερβολικῶς, ὥστε ἔπεσε νεκρὰ πρὸ τῆς θύρας. Πολλοὶ ἄλλοι ἀπέθανον ὑπὸ γέλωτος. Ὁ ἀστεῖος καὶ εὐτράπελος Φροίλιχ, γελωτοποιὸς Αὐγούστου τοῦ ἰσχυροῦ, ὁ σύνθημα τοῦ βίου του λαβὼν «πάντοτε Φροίλιχ (εὐθυμος), οὐδέποτε σκυθρωπὸς», ἀπέθανεν ἐν Βαρσοβίᾳ ὑπὸ γέλωτος. Συνηθέστερην ἐπέρχεται ὁ θάνατος ἔνεκεν λύπης καὶ ὀργῆς, ὑπὸ τῆς ὁποίας ἡττώνται καὶ οἱ ἄλλως φρονιμώτατοι. Ὁ διαβόητος καρδινάλιος καὶ ὑπουργὸς Καρόλου τοῦ πέμπτου Ξιμένης, δὲν ἠδυνήθη νὰ παρηγορηθῇ ἀναμιμνησκόμενος τὸν σκληρὸν καὶ ἀσπλαγχνὸν τρόπον, μεθ' οὗ τὸν ἀπέμπεψεν ὁ Αὐτοκράτωρ «τὰ κατωρθώματά σου, τῷ εἶχε μὴνύσει οὗτος, εἶναι τηλικαῦτα, ὥστε μόνος ὁ Θεὸς δύναται νὰ σὲ ἀντισταθῇ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· πορεύθητι λοιπὸν νὰ διέλθῃς ἐν ἀνέσει τὸ λοιπὸν τῶν ἡμερῶν σου ἐν τῇ ἐπισκοπῇ σου Τολέδῳ». Ὁρῆ διέκοψε τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τοῦ ἐπισκόπου ἱστοριογράφου Θουρμαῦρ, τοῦ προσαγορευθέντος Ἀδεντίου, ἀκμάσαντος δὲ ἐπὶ τοῦ δουκὸς Ἀλβέρτου Ε', τῆς Βυαρρίας. Τῷ 1834 ἐρρίφθη εἰς τὰς ἐν Ἰγ-γολστάδῳ φυλακὰς ὡς αἰρετικὸς διότι κατέλυσε τὴν νηστείαν ἔνεκεν ἀσθενείας. Ὑπέρμειτρος ὀργὴ ἐθιχάτωτε τὸν πολυθρόλλητον ἀρχιγγραμμάτεια τῆς πρώην γερμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ «ἡνίοχον τῆς Εὐρώπης» πρίγκηπα Κάουνιτς· μαθὼν ὅτι οἱ ἀναγνώσται αὐτοῦ ἐπλαστογράφησαν τὴν ὑπογραφὴν του δὲν ἠθέλησε πλέον οὔτε νὰ φάγῃ, οὔτε νὰ πίνῃ, οὔτε ἰατρικὰ νὰ λάβῃ, ἀλλ' ἐλιμοιτόνησεν. Ὁ δευτερότοκος πρίγκηψ τοῦ Σολμσλίχ Κάρολος ἀπεβίωσεν ἰδὼν ἀποτυχοῦσαν μίαν φιλικὴν μεσολάβησιν του, ὁ δὲ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Λειψίας καθηγητῆς Πλάτνερὸς ἀπέθανε τῷ 1818 διότι δὲν ἔλαβε τὸ παράσημον ἀριστυτάτου τινὸς σαξωνικοῦ τάγματος. Ὁ δικμαρτυρόμενος ἱερεὺς Γοδοφρεῖδης Ἀρνίλδος, ἐν Περλεβέργη, μετέδιδε τοῖς πιστοῖς τὴν θεῖαν εὐχαριστίαν, ὁπότε οἱ ὑπάλληλοι τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας Φρ. Γουλιέλμου Α'· εἰσελθόντες εἰς τὸν νῆον ἤρπασαν τοὺς αὐτόθι ἐνῆλικας νέους εἰς βικίαν τοῦ στρατοῦ ὑπηρεσίαν· νεκρὸς ἔμεινεν ὁ εὐλαβὴς ἱερεὺς διότι ἀσεβῶς εἶχε ταρχυθῇ ἱερὰ τελετὴ. Ὁραῖος εἶναι ὁ θάνατος ὃν πολλοὶ ἀποθνήσκουσιν ἀσχολούμενοι εἰς τὸ ἐκυτῶν ἐπιτήδευμα, λ. χ. οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τοῦ ἁμβωνος, οἱ ῥήτορες ἐπὶ τοῦ βήματος, οἱ δικασταὶ ἐν τῷ δικαστηρίῳ. Ὁ Σύν-

βουλος Φριδερίκου τοῦ μεγάλου Στέλτερ, ἐτελεύτησεν ἀναγνώσκων ἰδίαν ἔκθεσιν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως του. Μέγα εὐτύχημα νομίζεται τὸ ἀποθνήσκειν ἐν πλήρει συνειδήσει, ἡσύχως καὶ μετὰ φαιδρότητος. Ὁ τῆς Αὐστρίας αὐτοκράτωρ Λεοπόλδος Α' ἀπεκοιμήθη διὰ παντός ὑπὸ τοὺς τερψιθύμους ἤχους τῆς μουσικῆς, ἣν διέταξε νὰ παιανίσωσιν. Ὁ ἐκ Μεκλεμβούργου ἱστορικὸς Φράγκ μαθὼν τὴν τελευτὴν ἐπιστηθίου φίλου του, εἶπεν ἀταράχως ὅτι θὰ ἀπέθνησκε καὶ αὐτὸς τῇ ἐπαύριον, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ὁ τῆς Ἀσίας Δαρυστάδης Λανδγράβιος Λουδοβίκος II' ἐτελεύτησεν ἐν τῷ θεάτρῳ καθ' ἣν στιγμὴν ἀπαγόμενος εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης ἠθασπικός τις, ἀνεβόησε «Κύριε, δέξαι τὸ πνεῦμά μου».

«Bagar»

(Ἐκ τῆς Κλειούς).

ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΙΑΤΡΙΚΗΝ.

(ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ).

Errare humanum est. — Τὸ σφάλλειν ἐστὶν ἀνθρώπινον καὶ ἀνήκει εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· ἐν δὲ ὁ καθ' ἡμᾶς αἰὼν, ὁ οὕτως τῆς προόδου καλούμενος, δὲν σφάλλῃ ὅσον οἱ πρὸ αὐτοῦ, ἀλλ' οὐχ ἥττον δὲν μένει καὶ πάντῃ ἀλλότριος τῶν σφαλμάτων, καὶ πρὸ πάντων τῶν περὶ τὴν ἰατρικὴν. Μάρτυρες ἕστωσαν τὰ μοιραῖα ἔτη καθ' ἃ ἐπεπόλαζεν ὁ βροτολοιγὸς Ἀσιατικὸς λοιμὸς, καὶ εἶδομεν ἀνανεουμένους ἐν πολλοῖς εἰς ἄκρον πεπολιτισμένους μέρεσι, τὰς ἀρχαίας προλήψεις τῶν δηλητηριαστώων καὶ χριστώων, ὧν ἔνεκεν πολλὰ ἐθυσιάσθησαν ὁλοκυτώματα εἰς τὸν βωμὸν τῆς δεισιδαιμονίας. Ἐνόμιζέ τις τότε ὅτι ἐπανήλθομεν εἰς τὸν Μεσαίωνα!

Ἀλλ' ὑπάρχουσι προλήψεις παρὰ τῷ λαῷ ἔτι καὶ νῦν ὡς πρὸς τὴν ἰατρικὴν, αἵτινες ἂν δὲν ἀποβαίνουσιν ὁλόθριοι ὡς ἐκεῖναι, δύνανται οὐχ ἥττον νὰ καταστῶσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐπιβλαβεῖς.